

MOŽNOSTI PRÁCE S FINANČNÍ NÁHRADOU ŠKODY U PACHATELŮ VE VÝKONU TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY

Autoři: Petr Schneidörfler, Iva Červená, Eva Sovinská

Zpracováno organizacemi LIGHTHOUSE spolek a LIGHTHOUSE ACADEMY z.s. jako materiál k problematice řešení možností náhrady škody ve výkonu trestu odnětí svobody v rámci projektu webových stránek www.propusteni.cz.

ČÁST II. – hledání vlastního postupu a řešení

Výše uvedený výčet možného rozdělení způsobené škody je pouze částí toho, jak lze na škodu nahlížet a přistupovat k ní. Je mnoho pohledů a kritérií, ze kterých je možné při řešení náhrady škody vycházet. **Každý pachatel si musí sám zvolit postup a způsob**, jakým bude škodu hradit. Sám si musí situaci vyhodnotit, sám škodu hradit a sám si ji obhájit.

Pachatel by také neměl zapomenout, že nahradit škodu neznámá, že bude hradit pouze to, co mu uloží soud v rozsudku, co rozhodne. Měl by hradit škodu i v takovém případě, kdy není soudem určena, ale byla způsobena nebo získal z trestné činnosti nějakou finanční výhodu. Ostatně i trestní zákoník toto říká poměrně jasně.

§ 89 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Podmíněně propuštěnému může soud uložit přiměřená omezení a přiměřené povinnosti uvedené v § 48 odst. 4 směřující k tomu, aby vedl řádný život; může mu též uložit, aby podle svých sil nahradil škodu nebo odčinil nemajetkovou újmu, kterou trestným činem způsobil, nebo aby vydal bezdůvodné obohacení získané trestným činem.

Omluva

Ke každé náhradě škody náleží také omluva. Je to velice široké a samostatné téma. Pokud totiž pachatel způsobil škodu, měl by se poškozenému a poškozenému mluvit. Zde je však jeden velice podstatný rozdíl. Hradit škodu lze kdykoliv a je možné o ní s poškozenými diskutovat a nastavovat ji. Kdežto **omluva musí být vždy řešena s ohledem na konkrétní případ**.

Pokud se pachatel omluví ve fázi po spáchání trestného činu, v přípravné fázi nebo kdykoliv do vynesení rozsudku, případně vzápětí poté, je omluva jistě vyřčená včas a není nutné ji nadále řešit. Pokud se ale chce pachatel omluvit až po uplynutí delší doby, např. po několika letech, je nutné již zvážit, zda taková omluva opravdu přinese to, k čemu je určena. To je nutné diskutovat s odborníky.

Omluva by totiž mohla přinést poškozenému otevření starých „ran“ způsobených trestným činem. Taková **omluva je nevhodná a nežádoucí**. Odpadla by totiž její základní myšlenka, kterou je určité narovnání vztahů, resp. pokus o vyjádření uznání toho, co pachatel způsobil.

Pro další informace o omluvě, jejích možnostech a pohledech odborníků se můžete dočíst v článku „**Omluva. Je správná i špatná nebo špatná není nikdy správná?**“ zveřejněném v časopise Soudce, č. 11-12/2020, ročník XXII., nakladatelství Wolters Kluwer. Tento článek je také k dispozici na http://www.lgh.cz/soudce-11-12_20-omluva/.

Jeden poškozený nebo oběť

V případě jednoho nebo několika málo poškozených je situace jasná a nalézt správné řešení nebývá složité. I zde je ale nutné, aby pachatel správně vyhodnotil své možnosti a zavázal se k takovému splácení, které bude jednak odpovídající jeho schopnostem, ale také potřebě škodu uhradit co nejdříve. Je vhodné o postupu informovat poškozené a vysvětlit, jak pachatel k navrženému systému a částce došel.

Desítky, stovky nebo tisíce poškozených

Co když jsou ale **desítky, stovky a tisíce poškozených**? Zde je velice složité nalézt správnou cestu, protože je zřejmé, že drtivá většina pachatelů nemá dostatek finančních prostředků na to, aby odškodnila všechny

ČÁST III. – příklady řešení

Pro lepší pochopení, jak postupovat, je možné se inspirovat u dvou níže uvedených příkladů.

Příklad č. 1:

Pachatelem zjištěné informace:

- 10 poškozených
- Neznámé soukromé osoby
- Podvody při objednávání zboží na internetu, posíláno bezcenné zboží na dobírku nebo osobní odběr, když jsem si pro peníze dojel a prodal jsem nefunkční věc
- Škoda způsobená v průběhu 6 měsíců
- 6 poškozeným soud škodu uznal v trestním rozsudku
- 4 odkázání na další řízení
- Poškození:
 - Jana V., svobodná, studentka, škoda 3.500 Kč
 - David L., pracující, 42 let, škoda 2.800 Kč
 - Kamila S., na mateřské dovolené, 28 let, škoda 2.500 Kč, 1.500 Kč zajistila PČR
 - Lenka H., 50 let, škoda 2.450 Kč
 - Jan L., důchodce, škoda 1.920 Kč
 - Petra W., 33 let, škoda 2.650 Kč
- Škoda se neúročí (případně pouze zákonný úrok)
- Nikdo peníze nevymáhá
- Můj příjem ve vězení – **kapesné 800 Kč**

MOJE NALEZENÁ KRITÉRIA
○ Střední počet – 6 až 10 osob
○ Fyzická osoba   ▪ Běžný občan▪ Důchodce▪ Matka samoživitelka
○ Žádný vztah – neznámé osoby
○ Nedávná škoda – do 2 let
○ Krádež, zpronevěra, podvod
○ Řešeno v trestním řízení
○ Řešeno v občanskoprávním řízení
○ Nízké úrokové zatížení – v rozmezí 0–5 %
○ Škoda poškozeným nevymáhána
○ Nízký měsíční příjem

Možná úvaha pachatele:

Ani jednu osobu neznám, všechny reagovaly na můj inzerát, že prodávám nějaké věci na internetu. U Kamily S. mě policie chytila, už o mně věděla, poškozená uhradila zálohu, já si jel jen pro doplatek. Byla to sympatická mladá holka. 6 poškozených má stanovenou škodu, napsal jsem jim omluvný dopis, 3 mi poslali číslo účtu, dva na dopis nereagovali, jeden napsal, že nic nechce. Další řízení o náhradě škody ještě neproběhla.

Zbylo 5 poškozených, kde vím škodu a adresu, u 3 mám číslo účtu, u dvou jen adresu.

poškozený	škoda	adresa	č. účtu
David L.	2 800 Kč	ano	ne
Kamila S.	1 000 Kč	ano	ano
Lenka H.	2 450 Kč	ano	ano
Jan L.	1 920 Kč	ano	ne
Petra W.	2 650 Kč	ano	ano

Přemýšlel jsem, jak poškozené roztřídit. Hned jako první jsem vybral matku s dítětem Kamilu S. a důchodce Jana L. Další mi připadali stejní. Ke Kamile S., Lence H. a Petře W. jsem měl číslo účtu, takže posláni jim bylo jednoduché a bez dalších nákladů. Janovi L. a Davidovi L. stojí posláni složenkou 50 Kč (záleží na aktuálním